

Toelichting op de natuurcompensatie De Suikerzijde

Zoals door het college in het politiek vragenuur van 16 februari 2022 is toegezegd, geven wij in deze notitie nadere uitleg over de plannen voor de natuurcompensatie De Suikerzijde.

Begin juni 2021 heeft uw raad de Structuurvisie De Suikerzijde en het bestemmingsplan voor deelgebied noord vastgesteld. De ontwikkeling van De Suikerzijde start in deelgebied noord, en geeft daarmee uitvoering aan het stedenbouwkundige plan.

Stedenbouwkundig plan deelgebied noord

Gebied uitvoering eerste fase

Het noordelijke deelgebied van in totaal 57 ha wordt gefaseerd tot ontwikkeling gebracht. Hiervoor willen we komend najaar aan de oostkant met het grondwerk beginnen. Om deelgebied noord te kunnen ontwikkelen tot een uitgebalanceerd en compleet nieuw stadsdeel, is natuurcompensatie nodig voor beschermde diersoorten die gebruik maken van de voormalige vloeivelden. Hiervoor is een ontheffing van de Wet natuurbescherming (Wnb) nodig. Provincie Groningen is hiervoor het bevoegde gezag.

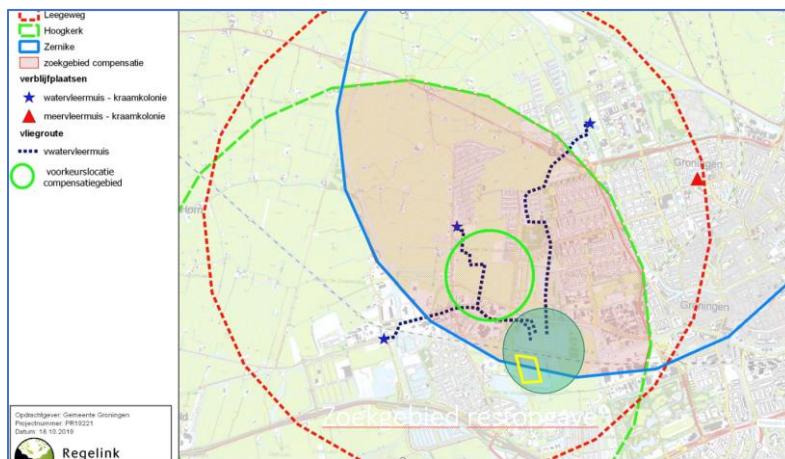
Compensatieopgave

Op basis van uitgebreide ecologische onderzoeken is aangetoond dat dieren uit 3 kolonies watervleermuizen en 1 kolonie meervleermuizen gebruik maken van de vloeivelden als foerageergebied. De diepere delen van de voormalige vloeivelden zijn daarbij voor vleermuizen minder geschikt om boven het water insecten te vangen dan de ondiepere delen. Mede op basis van dieptemetingen van de vloeivelden heeft een externe vleermuisdeskundige de compensatieopgave voor vleermuizen op 14 hectare optimaal foerageergebied bepaald. De watervleermuis heeft in tegenstelling tot de meervleermuis een beperkte actieradius, waardoor de watervleermuis maatgevend is voor de geschiktheid van een compensatiegebied. De in de voormalige vloeivelden aanwezige geoorde fuut kan eenvoudig in datzelfde gebied terecht. Dit wordt onderschreven door het feit dat deze soorten nu ook al samen voorkomen in de voormalige vloeivelden. Omdat de provincie inmiddels in een herzieningsbesluit een ontheffing voor de geoorde fuut niet meer nodig acht, gaan we in deze notitie verder niet in op de geoorde fuut.

De Wet natuurbescherming vereist dat compensatiegebied aantoonbaar moet kunnen functioneren, het voldoende compensatie biedt, het qua robuustheid en functie vergelijkbaar is aan het foerageergebied dat verdwijnt, en dat compensatie duurzaam behouden blijft. In dat verband moet versnippering over meerdere compensatiegebieden worden tegen gegaan. Versnippering betekent dat losse gebieden niet robuust zijn en qua aantallen vleermuizen en foerageerintensiteit niet dezelfde functie hebben als het aan te tasten gebied. Ook hebben kleinere gebieden meer last van

verstorende omgevingsfactoren waardoor de functionaliteit in het gedrang komt, worden ze sneller beïnvloed door ruimtelijke ingrepen in de omgeving en kan het duurzaam voortbestaan in gevaar komen.

Om te kunnen garanderen dat een compensatiegebied ook daadwerkelijk voor vleermuizen gaat functioneren, moet compensatiegebied binnen het vliegbereik vanaf de vleermuizenkolonies liggen, het zo veel mogelijk in de nabijheid van het bestaande foerageergebied worden aangeboden, nabij bestaande vliegroutes richting het foerageergebied liggen, en onder andere voldoen aan een reeks randvoorwaarden qua wateroppervlak, waterdieptes en luwtewerking. Daarnaast moet aannemelijk zijn dat er nog 'ruimte' is voor nieuwe vleermuizen. Dit kan bij nieuw water worden gegarandeerd, maar bij bestaande wateren niet, omdat deze mogelijk al gebruikt worden door vleermuizen en daarmee 'vol' kunnen zitten.

Zoekgebied compensatiegebied en actieradius vleermuizen vanaf kolonies

Op bovenstaande afbeelding geven de cirkels de afstanden aan die de vleermuizen vanuit hun kolonies kunnen vliegen. Daar waar deze cirkels elkaar overlappen, is in roze een zoekgebied gemarkeerd voor een compensatiegebied. Hierbinnen is door de externe vleermuizendeskundige in een groene cirkel een voorkeurslocatie voor een compensatiegebied aangegeven. Dit gebied is voor vleermuizen vanuit alle kolonies goed te bereiken en ligt langs hun bestaande vliegroutes. Het is daarmee zeker dat vleermuizen uit alle kolonies een compensatiegebied op deze plek kunnen bereiken en ook kunnen vinden. Iets dat voor compensatiegebieden elders niet gegarandeerd is, of zelfs zeer twijfelachtig is.

Compensatiegebied 1

Van de compensatieopgave van 14 ha is vorige winter reeds een eerste compensatiegebied van 6,7 ha in het zuidelijke deelgebied van De Suikerzijde aangelegd, ten zuiden van het spoor. Zie gele vierkantje in de afbeelding hierboven. Alvorens bestaand foerageergebied op te heffen, vereist de natuurwetgeving dat uit monitoring blijkt dat een compensatiegebied kan functioneren. Uit monitoringsonderzoeken van 2021 is gebleken dat de vleermuizen en geoorde futen er nu al gebruik van maken. Hiermee is aangetoond dat het eerste compensatiegebied functioneert.

Om aan de oostkant van deelgebied noord te kunnen starten met de uitvoering en de hier aanwezige vloeivelden te dempen, is 5,3 ha compensatiegebied nodig. Het eerste compensatiegebied biedt met 6,7 ha ruim voldoende alternatief foerageergebied, om de aan de oostkant van deelgebied noord aanwezige 5,3 ha aan foerageergebied te kunnen dempen.

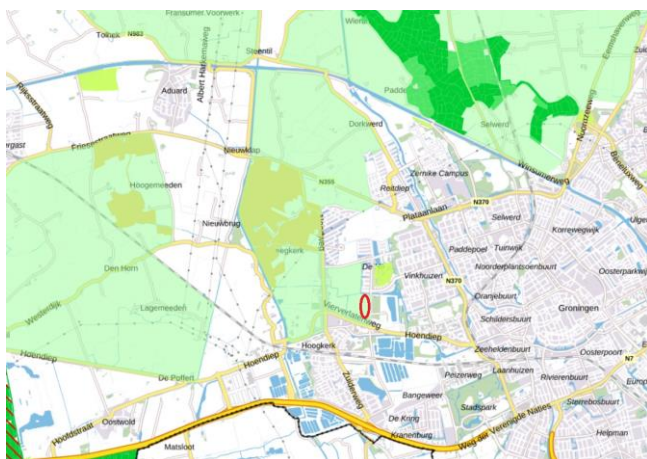

Ontwerp compensatiegebied 1

Compensatiegebied 1 (juni 2021)

Compensatiegebied 2

Alvorens naar verwachting in 2023 te kunnen starten met de uitvoering van het grondwerk aan de westkant van deelgebied noord, is een compensatiegebied voor de resterende 7,3 ha nodig. Hiervoor is binnen De Suikerzijde onvoldoende ruimte aanwezig. Na zorgvuldig en uitvoerig onderzoek naar mogelijkheden om een tweede compensatiegebied te realiseren, zien wij als enige ecologisch en juridisch geborgde oplossing de aanleg van compensatiegebied in een strook weilanden ten zuiden van de wijk De Held. Deze plek maakt deel uit van een groter gebied dat de provincie in de Provinciale Omgevingsverordening (POV) heeft aangewezen als ‘weidevogelgebied’, waarbinnen boeren subsidie kunnen ontvangen voor het uitvoeren van weidevogelbeheer.

Weidevogelgebied (groen); compensatiegebied 2 (rode cirkel) Ontwerp tweede compensatiegebied

Om de weidevogels zo veel mogelijk te ontzien, willen we het tweede compensatiegebied direct langs de Johan van Zwedenlaan aanleggen. Langs de Johan van Zwedenlaan zitten in de huidige situatie de minste weidevogels, omdat de weg verstrend werkt. In de aangrenzende weilanden maken we voor weidevogels plasdrasgebieden en een brede sloot als barrière voor predatoren, waarmee dit gebied geschikter voor weidevogels wordt. Het overige weidegebied van De Oude Held wordt door de aanleg van het compensatiegebied niet beïnvloed. Wij streven ernaar dit tweede compensatiegebied in het najaar van dit jaar aan te leggen. De uitvoering is dan voor het broedseizoen van 2023 klaar. Zo krijgt het gebied tijd om als compensatiegebied te kunnen functioneren voordat met werkzaamheden aan de westkant van deelgebied noord begonnen wordt.

Compensatiegebied weidevogels

De meeste weidevogelsoorten, waaronder de grutto, trekken jaarlijks in de winter naar Afrika. In de lente komen ze terug naar Nederland om er te broeden. De vogels kiezen dan meestal jaarlijks voor hetzelfde gebied om er hun jongen groot te brengen. In dat opzicht zijn ze honkvast te noemen, hoewel ze jaarlijks wel een nieuw nest maken en in de wettelijke zin dus geen jaarrond beschermde nesten hebben. Vanwege de honkvastheid en de slechte staat van instandhouding, wordt toch compensatie gevraagd voor de weidevogels. Met de compensatie wordt een alternatief broedgebied geboden aan de populatie als geheel. Het gaat dus niet om het verplaatsen van individuele dieren. Door te compenseren voor de populatie wordt de staat van instandhouding geborgd zoals dat voor de Wet natuurbescherming vereist is. Voor weidevogels ligt het wettelijk dus iets anders dan voor vleermuizen.

Ter compensatie voor weidevogelgebied, dat als gevolg van de aanleg van het tweede compensatiegebied De Suikerzijde verdwijnt, hebben wij overeenkomstig de ontheffing Wnb het komende broedseizoen ruim 13 ha alternatief weidevogelgebied beschikbaar. Uit monitoring dit jaar zal blijken of het gebied voor weidevogels geschikt kan zijn. Daarnaast werken we samen met de provincie en het Collectief Groningen West aan een plan voor een aanvullend weidevogelgebied, waarmee uiteindelijk minimaal 40 ha intensief beheerd weidevogelgebied ontstaat. Daarbij streven we ernaar om in gezamenlijkheid met natuurorganisaties te komen tot een structurele oplossing voor weidevogels in weidegebieden, die op termijn niet onder druk komen te staan door ruimtelijke ontwikkelingen binnen stedelijk gebied.

Alternatieven voor het tweede compensatiegebied?

Vanaf het begin van de planvorming van De Suikerzijde zijn wij in gesprek met natuurorganisaties. Met name het tweede compensatiegebied stuit vanwege de gevolgen voor weidevogels op weerstand. De natuurorganisaties hebben zowel aan ons als aan de provincie suggesties en ideeën voorgelegd om het tweede deel van de compensatieopgave in meerdere kleinere en losse gebieden op te knippen. Deze voorstellen onderzoeken wij serieus, maar blijken tot op heden geen functionele compensatie voor vleermuizen te kunnen garanderen, iets dat voor de Wet natuurbescherming wel een vereiste is. Zo sluit het verder opknippen van de resterende compensatieopgave niet aan bij de randvoorwaarde om robuust compensatiegebied te maken. Ook blijken gebieden niet geschikt te maken voor vleermuizen, buiten vliegbereik vanaf de kolonies te liggen, niet of onvoldoende aantoonbare compensatie te kunnen bieden, het wateroppervlak te klein, of vanwege andere omstandigheden niet realiseerbaar te zijn. Ook de provincie heeft, voorafgaand aan het ontheffingsbesluit, alternatieven van de natuurorganisaties beoordeeld en geconcludeerd dat deze geen betere compensatie opleveren dan het plan dat door de gemeente is ingediend.

We blijven met de natuurorganisaties in gesprek en aangedragen voorstellen serieus onderzoeken. Daarbij studeren wij ook binnen het plan voor deelgebied noord op een mogelijk gedeeltelijke oplossing, waarbij wordt geborgd dat het park onderdeel blijft uitmaken van de integrale gebiedsontwikkeling. Een volledige oplossing voor de resterende compensatieopgave, waarmee aanleg van compensatiegebied langs de Johan van Zwedenlaan voorkomen kan worden, zal dat niet opleveren.

Vervolg

We hadden afgelopen najaar al willen beginnen met het grondwerk aan de oostkant van deelgebied noord. Maar in afwachting van een besluit van de provincie op het bezwaar van de natuurorganisaties, zijn de werkzaamheden die vallen onder de ontheffing, tijdelijk geschorst. De Commissie Rechtsbescherming van de provincie Groningen brengt naar verwachting tegen het einde van deze maand een advies over het bezwaar uit aan de provincie. Vervolgens zal de provincie naar

verwachting in maart een besluit over het bezwaar nemen. Onder voorbehoud van een voor ons positief besluit op het bezwaar en mogelijke vervolgpcedures, kunnen wij na het broedseizoen komend najaar starten met het grondwerk in het oostelijke deel. Zoals aangegeven zijn de werkzaamheden aan de oostkant van het plan gekoppeld aan het eerste compensatiegebied, en staan in die zin los van de discussie over het tweede compensatiegebied en weidevogels.

Het tweede compensatiegebied zal naar verwachting komend najaar kunnen worden aangelegd. Wij blijven echter serieus met de natuurorganisaties in gesprek en alternatieven voor deze resterende compensatie onderzoeken. Tevens willen wij samen met provincie en natuurorganisaties het bredere gesprek voeren over een structurele oplossing voor weidevogels in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen.